

Josefina Claret i Ferran Camprubí, 25 anys de matrimoni amb **llibres**

La història que us explicarem té un començament de conte d'aquells que els personatges acaben menjant anissos, tot i que és tan real com els seus protagonistes: una parella, en Ferran i la Josefina, i una biblioteca mòbil que, justament aquest any, celebren el seu vint-i-cinquè aniversari.

Temps era temps, l'any del senyor de 1973, l'administració central va fer arribar dues unitats de biblioteca mòbil a la Diputació de Barcelona. L'alcalde de Berga i diputat provincial, Joan Noguera, que sempre estava a l'aguait, en va demanar una per a la seva ciutat i el Berguedà. La hi van concedir. L'administració, però, demanava que per fer-se càrrec de la biblioteca mòbil es contractés una parella mixta (no fos cas que algú malpensés!) amb la condició que els dos membres estiguessin casats (no fos cas que havent de passar moltes hores junts la moral i el «decoro» se'n ressentissin).

A partir d'aquí comença la nostra història, que bé podria ser una història d'amor compartit entre dues persones i milers de llibres a l'interior d'una biblioteca mòbil. Han passat vint-i-cinc anys i recordem aquest llarg viatge, que va començar gairebé per casualitat, dintre el Bibliobús de Berga instal·lat a Avià, una tarda de dimarts de juliol, amb la Josefina Claret Sala i en Ferran Camprubí Cortina...

-Josefina: Aquest començament de la història gairebé ens fa vergonya d'explicar-lo. Vols dir que ho hem de dir? Tot plegat sembla d'una altra època!

-Ferran: És que ho era una altra època, l'any 1973 encara vivia el general Franco i les coses anaven d'una altra manera... Era una època monòtona i grisa.

-Josefina: Quan l'alcalde Noguera va saber que concedien a Berga un bibliobús es va afanyar a buscar algú que se'n podés fer càrrec. I ens ho va dir a nosaltres. Aleshores vam haver d'anar a Barcelona a parlar amb el director de biblioteques que ens va explicar que allò més important era que la parella, que havia de passar moltes hores junta, estigués casada. Nosaltres vam dir-li que per aquesta banda no hi hauria cap problema..

Buscàvem feina i ens la donaven amb una condició que ens estava molt bé. Doncs endavant. I..., ràpidament ens vam casar i ens vam posar mans a la feina. Aleshores ens van fer el contracte de treball i més endavant vam fer oposicions fins a ser funcionaris de la Diputació de Barcelona.

-Aquesta feina, però, us devia venir de nou a tots dos?

-Josefina: era del tot una novetat per a nosaltres. Jo havia fet magisteri i en Ferran era enginyer tècnic químic, i les dues coses estaven allunyades de la feina de bibliotecari. De tota manera no ens ho vam pensar gens. Jo vaig entrar com a bibliotecària i en Ferran com a conductor. I encara seguim així, tot i que a la pràctica ens repartim la feina.

-Ferran: Cal dir que, de fet, jo volia trobar feina per aquí, mentre que a ella no li feia res anar a Barcelona a treballar. Si no hagués estat per això hauríem tingut maldecaps, però amb aquesta oportunitat vam poder solucionar el problema de la feina i el de poder viure a la comarca.

-Josefina: De fet jo no en vaig arribar a fer mai de mestra, ja que fer de bibliotecària va ser la primera feina que vaig tenir. De tota manera sempre m'ha agradat molt atendre la mainada que ve a buscar llibres i ajudar-los a trobar ma-

Jordi Puntas

Josefina Claret i Ferran Camprubí, vint-i-cinc anys de matrimoni amb llibres.

JOAN RIBERA



terials per fer els treballs que els encomanen a l'escola.

-Ferran: En canvi durant un temps vaig compaginar la tasca del bibliobús amb la docència bo i fent classes de física, química i matemàtiques a les Dominiques de Berga. Més endavant ho vaig deixar per dedicar-me únicament a això.

La Josefina i en Ferran són l'únic matrimoni que té a càrrec un bibliobús i són la parella més antiga en aquesta feina, els més veterans. En l'actualitat les parelles dels diversos bibliobusos que circulen per les carreteres de la província de Barcelona també solen ser mixtes, però ja no es necessita el matrimoni com a primera condició per accedir a la feina.

-Per tant, vosaltres fa vint-i-cinc anys que compartiu feina i matrimoni, amb un bon grapat d'hores i quilòmetres al bibliobús. I amb els fills, com us ho heu fet, si una bona part del temps heu estat viatjant comarca amunt i comarca avall?

-Josefina: Al principi encara visitàvem més localitats que no pas ara, gairebé tot el Partit Judicial de Berga, i per tant encara voltàvem més, algun dia fins i tot fèiem tres pobles. Per això era freqüent que portéssim els fills al bibliobús, fins i tot dintre del «cuco». Fèiem una vida que gairebé semblava de hippies. Tot i que a l'anterior bus hi havíem passat fred i alguna incomoditat, tenim molt bons records d'aquella primera època, segurament, també, perquè érem molt joves. De tota manera no hi va haver cap problema per fer pujar els tres nois que tenim. I com a curiositat podem dir que després d'haver passat moltes estones al bibliobús amb nosaltres, envoltats de llibres, no n'hi ha hagut cap dels tres que s'hagi decantat per la branca de lletres, ja que tots han fet ciències.

-En quines condicions us va arribar aquell primer bibliobús i quines reaccions va despertar entre la gent dels pobles que visitàveu?

«Era freqüent que portéssim els fills al bibliobús, fins i tot dintre del 'cuco'»

-Ferran: El bibliobús va arribar a Barcelona ple de llibres, però com es pot suposar tots eren en castellà. Aleshores es va començar a adequar a la realitat d'aquí. En el bibliobús vell al cap d'un temps ja portàvem gairebé un 45 per cent de llibres en català. L'arribada d'aquesta biblioteca mòbil va ser una novetat important a la comarca i de seguida hi va haver una colla de lectors fidels a cada poble, que amb el pas del temps s'han anat incrementant.

-Dels primers lectors que vau tenir al bibliobús, n'heu tornat a tenir notícia, els heu vist més, han continuat essent clients vostres?



Interior del bibliobús. ARXIU CAMPRUBÍ-CLARET/BIBLIOBÚS

-Josefina: Oi tant! N'hi ha que van venir de petits acompanyats dels seus pares a buscar llibres i que ara ja porten als seus fills. Recordo un pare que venia a buscar les aventures de *Tintín* amb el seu pare i ara ja hi venen les seves filles. Això ens demostra que el bibliobús ha arrelat i també ens fa veure que nosaltres ens hem fet grans. D'altra banda, allò que ha canviat amb el pas del temps és que la canalla fa venir pares.

Mentre hem anat parlant amb la Josefina i en Ferran, alguns lectors han entrat al bibliobús, amb l'afany de trobar llibres, discos o videos interessants per passar l'estiu, perquè el mes d'agost la biblioteca mòbil fa vacances i no s'hi val a badar.

-El fet que el bibliobús sigui un servei de préstec i consulta itinerant i obert, on no cal el silenci estricte de les biblioteques fixes, crea algun tipus de dinàmica especial amb els lectors?

-Ferran: És totalment diferent a la que es pot crear en una biblioteca convencional. La gent aquí parla més, tant de les seves coses o temes que els interessin com del darrer llibre que s'han emportat que moltes vegades t'expliquen. Fins i tot, llibres que nosaltres no hem tingut temps de llegir podem conèixer-los una mica mercès als comentaris que ens en fan els lectors. No cal dir que s'estableix una relació de complicitat entre tots plegats. El dia que toca anar a un poble, la gent ja ens espera. Hi ha caliu entorn del bibliobús. Fins i tot si algun dia no podem ser en una localitat el dia que toca, en la propera visita la gent ens renya «carinyosament»

-L'antic bibliobús va ser substituït fa quatre anys per aquest que porteu ara, que és modern i molt ben condicionat. De quina manera ha millorat el servei que podeu donar i la mateixa forma de treballar?

-Josefina: No cal dir que el servei ara és molt més bo, perquè disposem de tot un seguit d'avantatges de les que abans no podíem gaudir. L'espai físic d'ara és ampli, clar i còmode. Tenim calefac-

ció a l'hivern i aire condicionat a l'estiu. Els darrers temps l'altre bibliobús ja estava molt atrapat, s'avarava sovint... Aquestes millores fan que hi hagi més consultes aquí mateix. Moltes vegades els lectors agafen el llibre i s'asseuen en un racó, a terra mateix... i passen una bona estona llegint o consultant. Per altra banda, mercès a la informàtica estem connectats a la Xarxa de Biblioteques Populars de la Diputació de Barcelona, la qual cosa ens permet tenir tot aquest fons bibliogràfic a disposició dels nostres lectors. A més a més, des de la posada en funcionament de la biblioteca Ramon Vinyes i Cluet de Berga podem oferir un servei de préstec molt més ampli i ràpid.

-Quins materials ofereix el bibliobús a l'instants. Quants llibres porta al damunt, per exemple?

-Ferran: Actualment portem uns 7000 llibres i uns 1000 documents audiovisuals (vídeos i compact discs). Des que portem aquesta secció d'audiovisuals ens hem adonat que els discos i els vídeos són com un caramel que anima a venir a molt jovent. Aleshores una vegada són aquí miren tot el que hi ha. En un principi teníem por que aquesta novetat no anés en detriment del préstec de llibres, però no ha estat així, sinó tot el contrari. Ha animat el públic.

-Quants habitants acull la vostra àrea d'influència?

-Josefina: Aproximadament 11.647 habitants, dels quals, l'any 1997, 7200 van fer ús en alguna ocasió del servei que oferim, amb un total de 14.396 documents deixats. Nosaltres fem dos recorreguts, un de setmanal, que visita les localitats de Cercs, Sant Jordi, Avià, Casserres, Guardiola de Berguedà i la Pobla de Lillet i un de quin-



Un dels llocs on el bibliobús havia tingut una acollida més calorosa era l'Ametlla de Merola.

ARXIU CAMPRUBÍ-CLARET/BIBLIOBÚS

zenal que va a Montmajor, Borredà, Olvan, Cal Bassacs, Vilada i Saldes. Les visites als pobles de recorregut quinzenal, en base al seu nombre d'habitants, són sempre al matí. Precisament va ser en aquests pobles de la ruta matinal on, degut a la implantació de l'ESO i el consegüent trasllat de molts alumnes a altres localitats amb institut, la demanda de préstec va baixar una mica, però ara sembla que ja s'ha estabilitzat.

-Hi ha diferències entre els tipus de lectors que trobeu en una població o bé en una altra?

-Ferran: Els tipus de lectors pot variar una miqueta segons els pobles, però no pas massa. Per exemple, a Borredà hi ha molta gent gran que ve a buscar documents. Amb tot, a tot arreu, dominen els infants. Parlant de lectors, amb l'arribada del nou bibliobús vam tenir feina a explicar a la gent que no calia pagar res per venir a buscar llibres, discos o cintes. I es que va durar una època que corria un bus similar d'una empresa editorial que buscava socis, i la gent a vegades ens confonia.

-El fet que aneu a uns llocs i a altres no, deu ser degut a l'interès dels Ajuntaments en tenir aquest servei que ofereix la Diputació de Barcelona?

-Josefina: Exactament. Nosaltres anem a les localitats en les quals l'Ajuntament i la Diputació han arribat a un acord de col·laboració que als municipis no els costa res. L'Ajuntament només ha de facilitar una parada pel bibliobús que tingui fàcil accés a la connexió telefònica i al corrent elèctric per fer funcionar tota la logística que portem. Per la nostra part, amb els Ajuntaments hi ha molt bona relació i cada any els fem arribar una memòria exhaustiva de tot el que ha fet aquest servei bibliotecari.

-La mecànica del préstec deu ser la mateixa que qualsevol biblioteca?

-Ferran: Sí. Els lectors tenen un carnet com a tot arreu. Però, a més a més, fem el carnet de les entitats que moltes escoles fan servir. En el cas

«El dia que toca anar a un poble, la gent ja ens espera»



El Bibliobús de Berga, nou de trinca i amb molts serveis, ha portat pel Berguedà els contes del bibliobús, amb un públic embadalit. ARXIU CAMPRUBÍ-CLARET/BIBLIOBÚS

de Guardiola de Berguedà, per exemple, hi ha una relació molt estreta amb la biblioteca municipal, de tal manera que els seus lectors tenen el nostre carnet, també. Ara cal afegir-hi la facilitat del telèfon, que permet que si un lector ens demana un llibre abans de la propera visita al seu poble, nosaltres puguem mirar de localitzar-lo i així poder-li deixar com més ràpidament millor.

-Diguem que això gairebé és biblioteca a domicili?

-Ferran: Sí. Més d'una vegada, en cas de necessitat, perquè algú havia de fer una consulta urgent o algun treball pels estudis, hem portat llibres a domicili o teixint combinacions en el transcurs de la ruta. I ho hem fet amb molt de gust, perquè ens agrada.

-A part del servei de préstec que és la funció principal del bibliobús, feu alguna activitat diferent, al llarg de l'any?

-Josefina: Amb l'entrada en servei d'aquest nou bibliobús, ara fa quatre anys, cada mes de maig fem una activitat adreçada al foment de la lectura. Així hem fet contes, teatre, pallassos i titelles al bibliobús. La participació de la mainada en aquestes propostes ha estat sempre magnífica. D'altra banda, per celebrar els vint-i-cinc anys, hem fet els llapis del bibliobús per regalar a tots els qui ens visiten.



Guardiola de Berguedà és un exemple de col·laboració entre la biblioteca local i el bibliobús, que s'atura cada dijous a la plaça de l'Ajuntament.

JOAN RIBERA

Ha passat, de llarg, l'horari d'obertura del bibliobús, però la història podria continuar amb mil-i-una anècdotes i explicacions. Però cal posar-hi punt i final. La Josefina, comença a endreçar el Bibliobús de Berga (nom oficial), mentre en Ferran desconnecta els serveis de telèfon i corrent elèctric i prepara la biblioteca mòbil pel retorn a Berga. Fora, al parc, hi ha mainada que juga, un nen vestit del Barça que va amb bicicleta i la seva mare, asseguda en un banc i endormiscada pels càlids raigs del sol que, poc a poc, se'n va a la posta.

«Moltes vegades els lectors agafen el llibre i s'asseuen en un racó, a terra mateix...»

Jordi Puntas Calveras

Les biblioteques mòbils

A principis de segle, aquest servei cultural es consolida als Estats Units i en els països del nord d'Europa, per tal d'acostar els llibres a la gent que viu en nuclis petits de població i que tenen lluny del poble les biblioteques convencionals.

A Catalunya aquest servei l'inicia la Generalitat durant la guerra civil, amb la creació d'un vehicle de lectura que apropa la lectura als combatents i ferits del bàndol republicà.

L'any 1957 la Diputació de Barcelona rep dos bibliobusos que recorren diferents districtes i barris de Barcelona. Tot i que no van tenir una vida massa llarga, sembla que van contribuir a la difusió del llibre i a l'impuls per crear biblioteques fixes.

El 1973 va néixer el Bibliobús del Berguedà impulsat per la Diputació de Barce-

lona i deu anys més tard, la Generalitat va posar en marxa dos bibliobusos per les comarques de Lleida.

El pla de bibliobusos de la Diputació de Barcelona contempla el funcionament de 10 unitats, dues d'àmbit urbà i vuit de caràcter intermunicipal, per poder visitar tots aquells pobles amb menys de 3000 habitants (179 municipis a la província de Barcelona) i sense biblioteca estable. Berga, Manresa, Vic (amb dues unitats), Igualada, Vilafranca del Penedès (amb dues unitats), el Vallès Oriental i Occidental, Mataró, el Baix Llobregat, el Barcelonès Nord i l'Hospitalet de Llobregat, són les deu zones dissenyades pel Servei de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, amb el bibliobús per bandera.*

*Informació facilitada per un vídeo editat per la Diputació de Barcelona

Itinerari del Bibliobús de Berga

Recorregut setmanal (tardes, de quatre a set): dilluns (Cercs i Sant Jordi), dimarts (Avià), dimecres (Casserres), dijous (Guardiola de Berguedà) i divendres (la Pobla de Lillet)

Recorregut quinzenal (matins de dos quarts d'onze fins la una): dimecres (Montmajor i Cal Bassacs, alterns), dijous (Borredà i Vilada, alterns) i divendres (Olvan i Saldes, alterns).

El telèfon del Bibliobús de Berga és el 908 19 24 64.